

EESTI LOODUS

[Geenius](#) [Auto](#) [Digi](#) [DigiPRO](#) [Diktor](#) [Kodu](#) [Kohalik](#) [Raha](#) [Rikas](#) [Rohe](#) [Tervis](#)

näitab eeskju

Keskonnaministeerium ja KIK

26. jaan. 2021 kell 09:12

 Jaga Facebookis

 Saada e-kirjaga

Veel ▾

Toidu äraviskamine on jätkuvalt maailmas suur probleem, seda nii Eestis, laiemalt Euroopas ja kaugemalgi. Kuigi Eesti tarbijad ja ka toidutarneahela ettevõtted tekitavad võrreldes majanduslikult enam arenenud Euroopa riikidega suhteliselt vähem toidujäätmeid, [tekis 2015. aastal avaldatud uuringu andmetel neid Eestis aastas üle 90 000 tonni](#).

Samal ajal kasvab käimasoleva koroonakriisi valguses jätkuvalt suhtelises ja absoluutses vaesuses elavate inimeste arv. Kuidas päästa toitu ja aidata inimesi?

Probleem kütab kirgi

Osa söögikõlblikust toidust leiab oma otsa jaekaupluste prügikastides. Põhjuseid on selleks mitu, eelkõige mõjutavad toidujäätmete teket toidukauplustes tarbijate ostueelistused.

Tarbijatena soovime osta silmale ilusat või võimalikult värsket toitu, mistõttu jõuavad sageli prügikasti näiteks visuaalselt mitte nii apetiitsed puu- ja köögiviljad, mida kaunistab muidu läikiva ja puhta koore peal näiteks mõni üksik plekk. Toidu edasist müümist võib piirata ka näiteks toidu realiseerimisaeg.

Probleem kogub Eestis jätkuvalt hoogu: möödunud aasta lõpus teatas Toidupank, et [nende laod on tühjenemise äärel](#). Samal ajal kasvab nii-öelda prügisukeldumine, mida ei tehta rahalisest seisust tingitult, vaid pigem missioonitundest, viies riknemata toitu muuhulgas ka näiteks Tartus Karlova linnaosas asuvasse toidukappi.

Söögikõlbulik toit peaks aga jõudma abivajajateni ja ümberjaotamisse enne jäätmeteks muutumist ja prügikasti sattumist.

Toodete äraviskamine ei ole probleem ainult kauplustes: toidukaod saavad alguse juba märksa varasemas etapis. Erinevaid toiduaineid toodetakse turule väga kiires tempos, probleeme võib esineda hoiustamisel, transpordis, töötlemisel ja kvaliteedinõuete täitmisel. Samuti võib toidukadusid mõjutada näiteks ilmastik.

Sooduskampaaniatega utsitatakse inimesi veel rohkem tarbima, mis omakorda viib toidu äraviskamiseni mitte ainult kaubanduskeskustes, vaid ka toote juba soetanud inimeste poolt.

Just kodumajapidamistes on hinnatud Eestis tekkivate toidujäätmete kogus suurimaks. Toiduraiskamine põhjustab märkimisväärses ulatuses keskkonnaprobleeme, kuna hõlmab muuhulgas tootmiseks vajaliku põllumaa, vee jms tarbetut ülekasutamist.

Nagu märgata võib, on äraviskamine tingitud ületootmisest ja -tarbimisest, mis omakorda koormab olulisel määral meie elukeskkonda. Ehkki Toidupank saab osa laialijagatavast toidumoonast kaubanduskeskustelt, lõpetab suur osa toitu jätkuvalt jäätmetena. Millised võiksid olla toimivad lahendused?

Portugal näitab eeskju

Eduka näitena võiks eeskjuks seada mitme auhinnaga pärjatud LIFE projekti [FLAW4LIFE](#), mille tegevusi viidi Portugalis ellu aastatel 2015–2018. Tegemist oli esimese projektiga, mis tõi koju mitu auhinda, saavutades esikoha nii keskkonnaprojektide kui kodanike auhinna kategoorias.

Kuna projekti tegevused mõjutasid jätkusuutlike tarbimisharjumuste muutmist ja kasutuselevõtmist olulisel määral, on sarnast mudelit rakendatud tänaseks ka teistes riikides.

Hinnanguliselt visatakse Portugalis igal aastal ära umbes miljon tonni toitu, mis moodustab kogutoodangust tervelt 17%. Projekti üheks eesmärgiks seati turu loomine nn “koledatele” puu- ja köögiviljadele, luues neile selleks vajaliku platvormi. Mittetulundusühingu, mis kandis nime *Fruta Feia* (“kole vili” - e.k), toimimismudelit oli varasemalt edukalt katsetatud Lissabonis, ent FLAW4LIFE võimaldas nihutada piire Portugali pealinnast kaugemale.

Niisiis hakkas *Fruta Feia* iganädalaselt kohalike tootjatelt mittekaubandusliku välimusega tooteid ise ostma ning neid seejärel tarbijatele toimetama.

Projekti perioodi jooksul õnnestus avada 11 üleriigilist tarnepunkti, ent veelgi märkimisväärsemaks võiks pidada projekti tulemusi: tegevuste abil õnnestus ära hoida koguni 460 tonni ulatuses jäätmete tekkimine. Kuigi projekti raames oli esialgselt hinnanguliselt plaanis säästa 11,9 tonni jäätmeid nädalas, suudeti ära hoida koguni 14,6 tonni koguses jäätmete teke.

Samuti säästeti märkimisväärses koguses nii vett, energiat kui põllumulda ning vähendati transpordist ja jäätmete käitlemisest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguseid. Projekti lõpuks oli selle tegemistega üleriigiliselt seotud 157 kohalikku tootjat, mis ületas isegi tegijate endi poolt seatud ootused.

FLAW4LIFE mõjutas ka Portugali riiklikku strateegiat: projekti käigus sündinud “Jätkusuutliku tarbimise juhised” tõid muuhulgas välja, et kõnealust tarbimismudelit annaks üleriigiliselt kasutada teisteski Portugali piirkondades, kuhu tegevusaastate jooksul ei jõutud.

Projekti muutis edukaks selle kaasatus: paljud sotsiaalselt haavatavamas seisundis Portugali kodanikud said tegevuste käigus vabatahtlikuna käe külge panna, ühtlasi anti iga päeva lõpus ülejäänud tooteid erinevatele sotsiaalasetustele, vältimaks seeläbi raiskamist. Samuti korraldati kohalikes koolides erinevaid toidu ja selle tarbimisega seotud teemanädalaid, soodustamaks niiviisi säästlikku tarbimist ja sellest tulenevat mõtteviisi laste ja noorte seas.

Kolme aasta jooksul tutvustati projekti eesmärke ja tegevusi ka väljaspool Portugali: Kanadas võeti ettekanne vastu ovatsioonidega. Seega võib järeldada, et nutikate ideede ja lahenduste abil on võimalik tagada keskkonnasäästlikum tarbimismudel, mis näitab eeskju teistele riikidele - sarnase projekti on tänaseks suutnud ellu viia USA, Brasiilia ja Holland.

Eestil oleks õppida

Puu- ja köögiviljade raiskamine on probleem ka Eestis. Kas sarnast projekti saaks läbi viia ka meil?

“Uuringud on näidanud, et ligikaudu poole Eesti kauplustes müümata ja seeläbi maha kantud toiduainetest moodustab puu- ja köögivili. Portugalil on ette näidata väga edukas keskkonnaprojekt, millesarnast annaks kindlasti rakendada toidu päästmiseks ka Eestis,” sõnas Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse osakonna nõunik Kristel Kibin.

“LIFE programm pakub selliste projektide jaoks igati sobilikku platvormi ning annab võimaluse ka riigitasandil vajalikke strateegiaid muuta. Tihti on vaja lihtsalt tegijaid kõnetavat väikest ideed, et suuri toimimismehhanisme seeläbi edukalt muuta,” ütles Kibin.

Artikli kirjutamist on rahastatud projektist “LIFE programmist teadlikkuse suurendamine ja projektitaotluste kvaliteedi parandamine 2”, mida rahastab Euroopa Liidu liikmesriikide keskkonnaprojektide kaasrahastamise programm LIFE.

Märksõnad: [jäätmed](#), [keskkonnainvesteeringute keskus](#), [keskkonnaministeerium](#), [portugal](#), [toidupank](#), [toit](#)

SAMAL TEEMAL

Kas kõik on tõesti mürgine ehk kuidas jääda ellu ohtlike kemikaalide maailmas?

Metsatulekahjud Eestis ja välismaal: kuidas üks mets põlema läheb?

Kuidas Euroopa Komisjonilt Eesti keskkonna ja majanduse edendamiseks raha taotleda?

[Jaga Facebookis](#)

[Saada e-kirjaga](#)

[Jaga Twitteris](#)

[Jaga LinkedInis](#)

[Kommenteeri](#)

Loed AwaRaEst LIFE blogi, kus tutvustame, mida LIFE programmi projektide abil Eesti looduse ja keskkonna heaks tehtud on ning mida plaanime tulevikus ellu viia.

[Vaata kõiki artikleid](#)

Oled sa **GEENIUS**, **RIKAS** või **PRO**? [Vali sobiv tellimus siit.](#)

POPULAARSED LOOD

UUDIS

Massilist hukkumist põhjustav lindude gripp on jõudnud Eestile ohtlikult lähedale

UUDIS

Jahimehed küttisid lõppenud hooajal Eestis kokku ligi 5000 põtra

Põtrade populatsioon on Eestis vähenenud seitsme aastaga kaks korda

UUDIS

Leedu veok kihutas Harku rappa, rikutud on ligi kaks kilomeetrit suusarada

UUDIS

Tallinna Loomaaias surnud lõvil tuvastati koroonaviirus

SOLARIDE'I BLOGI

Samm lähemal KITT-ile – nutikas lahendus tõstab usku elektrisõidukitesse

UUDIS

Tartus saab katsetada argitoimetusteks auto asemel kastirattaga sõitu**VIIMATI LISATUD****Kuidas päästa riknemata toitu äraviskamise eest? Portugal näitab eeskuju**

26. jaanuar 2021 kell 09:12

Massilist hukkumist põhjustav lindude gripp on jõudnud Eestile ohtlikult lähedale

22. jaanuar 2021 kell 16:08

Jahimehed küttisid lõppenud hooajal Eestis kokku ligi 5000 põtra

[Põtrade populatsioon on Eestis vähenenud seitsme aastaga kaks korda](#)

22. jaanuar 2021 kell 12:12

Leedu veok kihutas Harku rappa, rikutud on ligi kaks kilomeetrit suusarada

21. jaanuar 2021 kell 12:47

Tallinna Loomaaias surnud lõvil tuvastati koroonaviirus

20. jaanuar 2021 kell 15:31

Samm lähemal KITT-ile – nutikas lahendus tõstab usku elektrisõidukitesse

20. jaanuar 2021 kell 15:25

[Vaata kõiki artikleid](#)**SISUTURUNDUS**

SISUTURUNDUS

Turvatarvikuteta katus – sama ohtlik kui piduriteta jalgratas

SISUTURUNDUS

ASUS ZenBook Flip 13 UX363: ideaalne kaks-ühes seade neile, kes hindavad stiilsust ja praktilisust

SISUTURUNDUS

Vidin, mis toob magamistuppa elevust

SISUTURUNDUS

Mis vitamiinid juuste väljalangemise vastu päriselt aitavad?**POPULAARSED LOOD MUJAL GEENIUSES**

RAHA • UUDIS

Ülevaade: kuidas uus valitsus su rahakotti mõjutama hakkab

DIKTOR • TELE

2,1 miljoni eest uimasteid: "Rannamaja"-Oskar on segatud hiiglaslikku narkoskandaali

G TELLIJALE

Suures testis 8 soodsat telerit: milline on parim valik alla 1000 euro?

INBANKI BLOGI

Kaks väga kiiret ja moodsat Volkswagenit vähem kui 20 000 euro eest

RAHA • UUDIS

Lidl alustab Eestis juba sel aastal. Avatakse mitu poodi korruga

G TELLIJALE

"Rannamaja"-Oskar võis mängida narkokuriteos olulist rolli ja võib minna väga pikaks ajaks vangi

TERVIS • UUDIS

Karmen Joller: ärme mõista hukka ka neid, kes vaktsiini kardavad või vaksineerimist õigeks ei pea

Loe, miks ei tohi vaksineeritu päevapealt kõikidest piirangutest loobuda

AUTO • UUDIS

Ultrasordi võistlusel "Põgenemine Põlvast" tuleb kõige rohkem karta Passateid

ÄRA JÄÄ ILMA PÄEVA PÕNEVAMATEST LUGUDEST

Telli Geeniusmeedia uudiskiri

Saadame sulle igal argipäeval ülevaate olulisematest Geeniusmeedia temadest.

geeniusmeediaGeenius Meedia OÜ
Ahtri 6, 10151 Tallinn
Tel 660 9797
geenius@geenius.ee[Üldised kasutustingimused](#) • [Andmekaitsetingimused](#) • [Ettevõttest](#)

© Geenius Meedia OÜ, 2021.

Portaalid[Geenius](#)
[Auto](#)
[Digi](#)
[DigiPRO](#)
[Diktor](#)
[Kodu](#)
[Kohalik](#)
[Raha](#)
[Rikas](#)
[Rohe](#)
[Tervis](#)**Ajakirjad**[Digi](#)
[Mood](#)
[Muki](#)**Podcastid**[Autotund](#)
[Algorütm](#)
[Digitund](#)
[Restart](#)**Sotsiaalmeedia**[Facebook](#)**Kontakt**[Toimetus](#)
[Reklaamiinfo](#)

Geeniusmeedia portaale majutab

